

Incipit liber sancti Augustini de ebrietate
 Iacet ppicio cristo fratres karissimi.
 credam vos ebrietatis malū . velut
 foueam inferni expauescere. & non
 solū ipsi . non velitis amplius bibere . sed nec
 alios adiuuare . vñ cogere plus quam oportet
 accipere . quod tamen non pot fieri . nisi sint
 aliqui negligentes . qui sobrii eē nō velit **V**os
 qui semper conuiuia sobria exhibetis . nolite
 aduestram iniuriam reuocare . quia necesse ē
 ebriosos aliquos arguere . **C**um enim fratres
 karissimi . ebrietatis malum . sit graue nimium
 & deo odibile . ita per vniuersum mundum
 a pluribus in consuetudine missum est . vt ab
 illis qui dei precepta custodire nolunt . iam
 nec putentur . nec credent eē peccata . intātū
 vt in conuiujs irrideant eos . qui minus bibē
 possunt . & per amicitia in inimicam . ad iura
 re homines non erubescant . vt potū ampliū
 qm̄ oportet accipiant . **Q**ui enim alterū cogit
 vt plusquā opus est bibendo se inebriat . mi-
 nus malum esset . si carnem eius gladio vul-
 neraret . qm̄ animam eius per ebrietatem oc-
 cideret . **E**t quia corpora vestra terrena sunt

quomodo pluuia nimia grandis. & diuturna
in terram funditur. & in lutum resoluitur. vt
nulla in ea cultura fieri possit. sic & caro nos-
tra. si abundantiori potu fuerit inebriata.
nec spiritualem accipere culturam. nec fru-
ctus anime necessarios poterit adhibere. Et
ideo quomodo omnes homines ita decētem
atq; sufficientem pluuiam i agris suis accipē
desiderant. vt & culturam valeant exercere
& de fructu vbertatis gaudere. ita & i agro
corporis nostri. non amplius debemus bibē
qm̄ oportet. ne per nimiam ebrietatem ip̄a
corporis terra in paludem conuersa. magis
vermes & serpentes vicioꝝ generare. qm̄
fructus bonorum op̄um possit admittere
Omnes enim ebriosi. tales sunt. quales palu-
des esse videntur. quid enim in paludibꝯ na-
scitur nō ignorat caritas vestra. totum quod
ibi nascit. nllm̄ fructū habere cognoscit. **N**a-
scunt ibi serpētes & s̄guisuge. nascunt & ra-
ne & diūsa genera vermiū. qui magis horro-
rem possint generare. qm̄ aliquid quod ad
vitam proficiat. exhibere. **I**pse enim herbe
vel arbores. que aut in ipsis radicibus.

aut circa ripas nasci solent. nichil utilitatis
habere videntur. tamen annis singulis incē-
dio cremant. **V**idete quia luxuria. q̄ de ebri-
etate nascit. ignibus preparat. tales enim sic
iam dixi omnes ebriosi quorum prandia di-
cuntur vsq; ad noctem. quorum cenas lucifer
videt. qui stare non possunt. etiam cum vidē-
tur eē iuuenes. cum sit robusti. quorū sensus.
tardi. graues. obtusi. & quodammodo sepulti.
Deniq; frequenter i ipsa ebrietate. nec ambu-
lare valent. nec seiplos. nec alios recognoscūt.
nec ambulare. nec stare. nec dicere aliquid. uel
audire quod ad rationem pertineat. omnino
non possunt. **F**requentē etiā vsq; ad vomitū se
ingurgitare nō erubescant. & mensuras sine
mensura bibere. **M**aiora enim pocula proui-
dentur. certa lege bibendi contendit. qui po-
terit vincere laudem meret ex crimine. **I**nde
lites & rixe nascuntur. inde diuersis & hor-
rendis saltationibus membra torquent. **I**nde
adulteria. & non nunquam homicidia perpe-
trantur. **E**t non nunquam nimium potum ac-
cipientes tanquam in paralysim resoluuntur.
dū suis pedib; ambulare nō possūt. fedissima

simulacra aliorum manibus portantur ad le-
ctos Et est i illis oculorum caligo. vertigoq;
vel dolor capitis. suffusio vultus. membroꝝ
omnium tremor. anime atq; mentis stupor.
In talibꝫ impletur quod scriptum est **C**ui ve
atq; tumultus. cui rixe. cui sine causa vulnera
cui suffusio oculorum. nonne his qui moran-
tur in vino. qui prebere se student calicibus
epotandis. **S**ed illi qui tales esse volunt. mi-
serabiliter se excusare conantur dicentes. In-
gratum habeo amicum meum. si quotiens il-
lum ad conuiuium reuocauero. potum ei quā-
tum voluerit ipse non dedero. **N**on sit tibi
amicus. qui vult te deo facere inimicum. qui
& tuus & suus est inimicus. **S**i & te & aliū
inebriaueris. habebis hominē amicum. & ha-
bebis deum inimicū. **E**tiam sapient' conside-
ra si iustum sit ut te a deo separet. dū te ebrī-
olo coniungis. ad extremum vi eum noli adiu-
uare. noli cogē. sed i potestate illius dimitte
vt quantum sibi placuerit bibat. vt si se ine-
briare voluerit. vel solus pereat. & ambo nō
peccetis. **I**nfelicitas generis huāni. qā mlti
iebriāt & luxuriosi ampliq; qm oportet cogūt

bibere. & ante hostium pauperibus petentibus
vel vnum calicem dissimulant dare. nec attē
dunt illud. quia luxuriosis videntur ingerere.
quod christus in pauperibus debet accipere. qui
dixit. **Q**uam diu fecistis vni ex minimis his
michi fecistis. Sed qui tales sunt. quando alios
nimio potu sepeliunt. pauperi petenti elimo
sinam. dicunt. vade inante. & dabit tibi deus
& utique cum ambulauerit homo ei daturus est
ergo qui dicit. vade inante & dabit tibi deus
quid aliud dicit. vade ad illum hominem qui
habet deum. quia ipse deus daturus est tibi. ac
si ore suo ipse confitebitur apud se deum non esse.
vt quo inspirante possit aliqui pauperibus
erogare. **R**ogo vos fratres karissimi diligē
ter attendite & videte. quia quando animalia
ducuntur ad aquas. vbi satiauerint sitim suam.
etiam si supra ipsam aquam diutius teneant
repleta bibere non volunt nec possunt. **C**on
siderent ebriosi si non peiores animabilibus
iudicandi sunt. quia animalia amplius quam opus
illis est bibere nolunt. illi duplum & triplum
quam illis oportet potum accipiunt. **E**t vnde
trium vel quatuor diebus potuerunt refectio;

habere. vna cum grandi peccato contēdere.
potius perdere qm̄ expendere. atq; vtinā po-
tum & tantummō perderent. & non etiam
i p̄i perirent. **Q**uantum malum in se ebrie-
tas habeat. etiam loth & filie eius euidentē
ostendūt. **N**am vino inebriatum. magistrū
pistorum cruci appendi fecit rex pharao. po-
pulus autem iudeorum de quo scriptum est.
Sedit populus manducare & bibere & sur-
rexerūt ludere. postqm̄ vinum plusqm̄ oportebat
accepit. idola sibi fabricari fecit. & in
honorem ip̄orum idolorum cepit freneticos
choros ducere. & in diuersis saltationibus p̄
membra torqueri. **H**erodes quoq; postqm̄ ni-
mio potu concauit ad vnus puelle saltatiōis
sanctum iohannem baptistā interfecit. **Q**uid
adhuc de ebrietatis malo nascit̄. spiritus sanctus
per salomonem testatus est dicens. **V**inum
& mulieres apostotare faciunt etiam sapiē-
tes & arguunt sensatos. **E**t iterum. ne intue-
ris vinum quando flauescit. cum splēduerit
in vitro color eius. gradit̄ enim blande. sed
nouissimo mordebit vt coluber. & q̄si regulus
venena diffundit. oculi tui videbūt eā. &

cor tuum loquit̃ peruersa. **P**aulus apostolus
contra ebrietatem nos admonet dicens. **N**o
lite inebriari vino in quo ē luxuria. **I**teꝝ atqꝝ
iterum. quid mali in se habeat ebrietas. qui
illam diligunt. sanctaꝝ scripturaꝝ testimo-
niis euidēt ostendimꝰ. **I**n salomone scriptū
est. **Q**ui amat vinum & pingua non corona-
bit̃. **E**t itē noli regibus dare vinū. quia nul-
lum secretum est vbi regnat ebrietas. ne for-
te bibant & obliuiscant̃ iudicioꝝ dei. & mu-
tent causam filioꝝ paupeꝝ. **I**tem illic. opera-
rius ebriosus non locupletabit̃. **E**t iteꝝ vinū
si bibas moderate eris sobrius. **I**tem illic. vi-
num in iocunditatem creatū est. non in ebrī-
etatem. ab initio anime exultatio & cordis.
vini moderate potatū & sanitas corporis
atqꝝ anime. **V**inum multum potatum irrita-
tionem & iram. & ruinas malas facit. **A**ma-
ritudo anime vinum multum potatū. animo-
sitas imprudentis offensio minorans virtu-
tem. & faciens vulnera. **S**ed quando ista sug-
gerimus forte irascuntur contra nos ebriosi
& murmurāt. & quūuis nō desint qui irascant̃.
deo tñ ꝑꝑicio multi erūt. qui libent̃ salubre

consilium audientes. de isto tam graui pctō
per dei misericordiam liberabunt. Ipsi tñ q
contra alumnam. & amicam suam ebrietatē
loquentibus irascunt libera voce a nobis au-
diunt. quia quicunq; ebriosus fuerit. si nō de
ip̄a egerit penitentiā. sed vsq; ad mortem in
ip̄a permanferit. in eternum peribit. quia nō
mentit̄ spiritus sanctus per apostolū dicens
Neq; ebriosi regnum dei possidebunt. **E**t
ideo quicunq; ebriosi sunt. melius faciunt vt
non nobis. sed sibi potius irascantur. & cum
dei adiutorio de luto fecis se excutē. vel de
cloaca ebrietatis. dū adhuc temp̄ penitēdi
est. festinent quanta possunt celeritate deo
auxiliante consurgere. & totis anime viribq;
cū p̄pheta supplicantes deo dicant. **E**ripe me
domine ut non inheream. & illud non me de-
mergat tempestas aque. neq; absorbeat me
profundum. neq; vrgeat super me puteus os
suum. **E**brietas quasi inferni putei. q̄scūq; su-
sceperit nisi digna sbuenēit p̄nia. & emēdatio
fuerit sbsecuta. ita fortit̄ sibi vēdicat. vt eos
de ip̄o tenebroso infēni puteo ad castitatis vl
sobrietatis lucē redire penit̄ nō pmittat. **E**t
hoc intelligim̄ ante omnia. & scire debem̄

quia non in vna die efficiuntur hoies ebriosi
sed paulatim adiurantibus & cogentibus cru
delissimis inimicis. qui amicis per singulos
dies. singulos sibi an binos calices ad potum
consuetudinarum addant. **A**t vbi hoc in vsu
miserit. ita eos ipsius ebrietatis ardor occupa
t. vt illos sp sitire opellat. **S**ed q se ab hoc
malo desiderat liberari. qmō sibi p̄ intualla
dieꝝ potū addendo ad ebrietatis tenebras
puenit. ita paulatī s̄b̄hēdo ad sobrietatis re
deat lucē. ne si semel totū quod ampliꝝ acco
pat s̄b̄xerit & vbi nimia siti cepit exardescē
cum grandi amaritudine clamet & dicat
voluissem magis mori. qm̄ bibendi vel ine
briandi consuetudine tolli. **E**t attendat q̄tol
lerabilis erit ei i carne mori qm̄ anīaꝝ p̄ ebrī
etate interficere. **E**t ideo vt nec ardore nīmi
um patiat. & tñ de graui peccato liberet. sic
iam dictū est p̄ interualla dieꝝ sibi aliquid
de nimietate potꝝ sub̄hat. quo ad usq̄ ad ra
tionabilem bibendi consuetudinem redeat.
Qui hoc ita vt diximꝝ p̄ ptes s̄bducē uoluerit
& de ebrietate liberabit. & illā intollēabile
penā non patietur ḡ f̄s k̄m̄i hoc suggerēdo

absoluo me apud deum. quicūq; me audire cō
tempserit. & ad bibendum pronus fuerit. vel
in conuiuia sua alios adiurare. vel cogere vo
luerit. & pro se & pro illis in die iudicii req
erit. **E**t quod peius est etiam aliqui sunt cle
rici qui hoc debuerunt p̄hibere. & ip̄i bibūt
plusq̄m expedit. **A**mmō & ip̄i incipiant se
corrigē. & postea alios castigare. vt cū ante
tribunal cristi venerit. nec vel de sua ebrie
tate vel de alioꝝ incurrant suppliciū. sed ma
gis dum & ip̄i se emendant. & alios castiga
re non cessent. peruenire ad eternum premi
um mereantur. **E**t illud ante omnia rogo. &
per tremendum diem iudicii vos adiuro ut
quotienscūq; inuicem iudicia exhibetis. illā
secularē quam cum grandi mensura siue sine
mensura. tres homines. an volentes an inuiti
solebant bibere tanquā venenum diaboli de
vestris conuiujs respuatis. quia infelix illa
suetudo adhuc depaganōꝝ obseruacōe remā
sit. Et quicūq; hoc in suo conuiuio fecerit. an ī
alieno fieri diab̄o sibi suggerēte acquerit.
sacrificare se ydolis nō dubitet. de q̄ bibicōe
nō solum lata. nec falsa dilectio sua. vt ipsos

etiam inimicos suos fletet. & i illis qui eos
occidere presumpserunt vindicaret. Ideo se
curus dicebat in psalmo. illud quod omnes ho
mines satis intento et tremendo animo dice
debent. **S**i reddidi inquit retribuētib⁹ mihi
mala & reliqua vsq; in puluerē deducā. Ecce
quali maledicto se ipsum condemnat. qui de
inimicis diligendis dei preceptum contem
nens odiū in corde suo reseruare non metuit
Vnde cōsiderandum est. qua fronte vel qua
conscientia versiculum istum ex ore suo pro
ferre potuit. qui inimicis suis mala pro malo
restituit. per salomonē quoq; spirit⁹ sanctus
clamat & dicit. **C**ū ceciderit inimic⁹ tu⁹ ne
gaudeas. ne forte videat deus. & displiceat
illi. & auertat iracundiam suam ab eo. vtiq;
cum ab illo auerterit. in illum dirigit. qui de
inimici ruina gaudet. Et illud. qui in ruina al
terius letatur non erit impunitus. Item alibi
hō homini seruat irā & a deo querit medelā
Et in hominem similem sibi non habet mise
ricordiam & ipse cum caro sit reseruatur. iram
& propiciationem a deo petit. **Q**uis ora
bit p delictis illius. dicit in veteri testamto

diliges proximum tuum. & odio habebis inimicum tuum. **S**ed qui sano intellectu scripture diuine sensu agnosce cupit istam sententiam. hoc modo intelligit. vt diligit oem hominem proximum suum. & odio habeat diabolum inimicum suum. **Q**uod etiam in vno homine malo impleri potest. In ipso enim vno qui malus est. & proximum habes. & inimicum. nam quia homo. proximus tuus est. & malus. non solum tuus sed etiam suus inimicus est. **D**ilige ergo carnem & animam. hoc est proximum tuum quem deus fecit. & odio habe maliciam eius. quam ipse conscientie diabolus intromisit. quod cum sancto & pio animo feceris vices celestis medicis. odio habens morbum. & diligens egrotum. Item per salomonem loquitur spiritus sanctus. **S**i eluriet inimicus tuus. cibus illum. si sitit potum da illi. hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius. **H**oc loco cum grandi diligentia obseruandum est. ne forte non bene intelligamus & de medicamentis nobis vulnera faciamus. **S**olent enim nonnulli hoc preceptum quasi ad faciendum furorem suum assumere. dicunt enim

apud se. **E**cce cibo inimicū meum vt ardeat
in eternum. **A**uertat deus huiusmodi cōfor
tauit dominū et ceteras portas tuas. clausis por
tis & confirmatis seris nūquam erit exitus
a gloria. ita nunquā peccator liberat a pena.
Et ideo si volumus vt ab istis malis nos dig
netur diuina pietas nos liberare. & fideliter
in illam hierusalem celestem intrare merea
mur. totis viribus laboremus. vt in nobis im
pleatur illud quod apostolus ait. **Q**uis nos se
parabit a caritate dei. tribulatio. an angustia
an persecutio. an fames. an nuditas. an gla
dius. an periculum. **E**t illud. certus sum enī
quia neq; mors. neq; angeli. neq; principatū
neq; potestates. neq; alitudo. neq; profundū
neq; instantia. neq; futura. neq; vlla creatura
poterit nos separare a caritate dei. q̄ ēī xp̄o
iesu dño nr̄o. **E**cce audistis. beatos ap̄los. &
ap̄licos viros. tanta ac terribilia a caritate xp̄i
separare non potuerunt. **V**nde nimis dolens
dum. est vt cum illi a caritate nec tormentis
poterāt separari. nos interdum ociosis fabulis
separemur. & non nunquā ob paruissimam.
& cuiuscunq; miseri hominis detractionem.

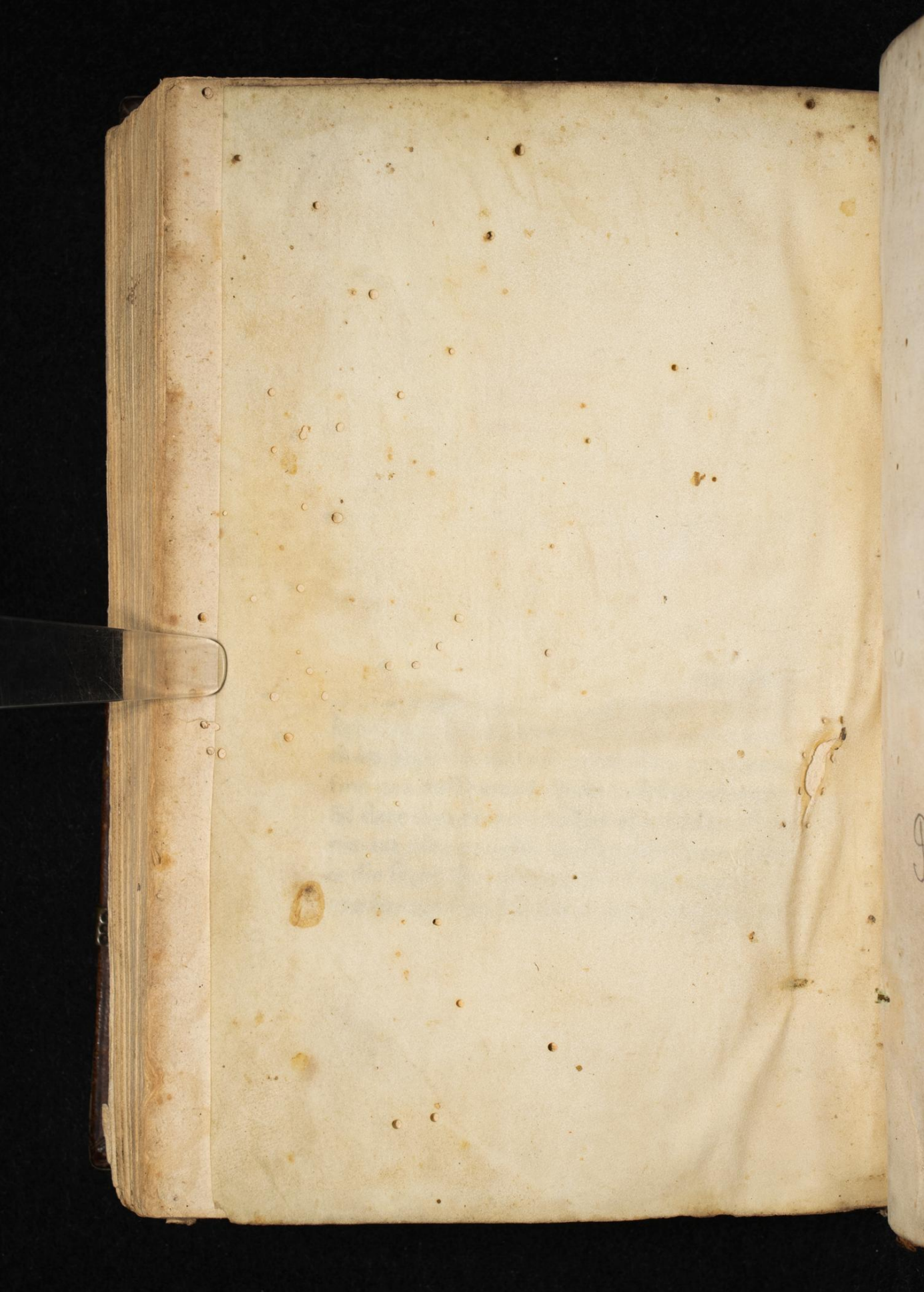
ita derelinquimus caritatem . vt cum eo non
multis diebus . sed etiam menses fortassis . &
annos . nec loqui nec ad ouiuū venire velim⁹
Et non attendimus . quia dū nos inuicē odio
hēm⁹ . dū inuicē mordem⁹ et comedim⁹ . mu
ros ciuitatis ierusalem ita contra nos claudi =
mus . vt nullus nobis aditus remaneat . per
quem intrare possimus **E**t quia ciuitas habi
torem habet deum . Dicente enim iohanne
euangelista . Deus caritas est . qui caritatem
noluerit habere . qua fronte vel qua cōsciētia
ad dominum qui ē caritas merebitur pueni =
re . **H**ec omnia fratres karissimi . dum vobis
paterna pietate frequenter insinuo . absoluo
apud dominum cōscientiam meam . & quia
nullus vnquam erit . qui se in veritate valeat
excusare . q̄ veram pacem . & veram caritatē
habere non possit . totis viribus dei misericor =
diam deprecemur . vt nobis illam caritatem
sine qua null⁹ vnq̄m deum videbit . insinuare
& dare dignetur . vt nullus v̄l tormētis v̄l dā
nis . aut p̄secutionib⁹ ab illiq̄ dilectione v̄l dul
cedie sepeat . **S**i videbitis iā n̄ ē op⁹ vt plixiore
vos s̄mone diuti⁹ fatigemus . & iam iam ista

que ad presens dicta sunt caritati vestre suf-
ficiant. Dum hec deo placato. que accepistis
sanctis cogitationibus. velut munda anima-
lia assidue ruminētis. et qualiter ea cum dei
adiutorio possitis i vestris implere animis
definitis. ea que sequantur de amore inimi-
corum. an de crastino. an de dominica die. vs-
q; aliqua lassitudine corporis oportunius au-
diatur non eē sine causa.

ExPLICIT liber Sancti Augustini de ebrietate

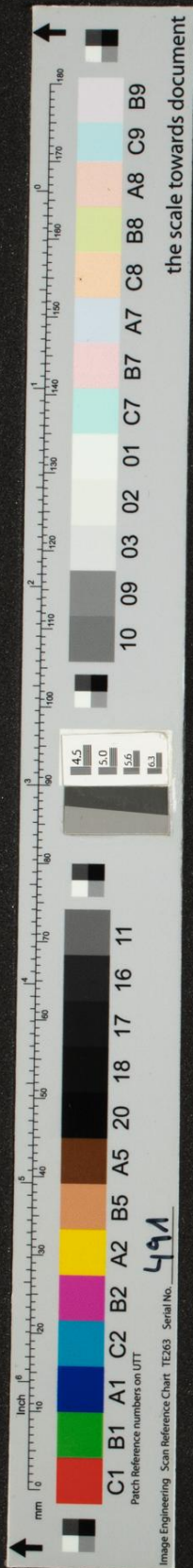
LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUISSELDORF

J. Earl. 40

amicū meum vt ardeat
deus huiusmodi cōfor
ortaz tuaz clausis por
is nūquam erit exitur
eccator liberaſ a pena.
t ab iſtis malis nos dig
os liberare. & fideliter
eleſtem intrare merea
poremus. vt in nobis im
poſtolus ait. **Q**uis nos se
ti. tribulatio. an anguſtia
mes. an nuditas. an gla
Et illud. certus ſum enī
e angeli. neq; principat
g alitudo. neq; profundū
utura. neq; vlla creatura
e a caritate dei. q̄ eī xpo
udiftis. beatos ap̄os. &
ac tribilia a caritate xp̄i
runt **V**nde nimis dolens
a caritate nec tormentis
interdum ocioſis fabulis
nunquā ob paruſſimam.
a hominis detractionem.